

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-1095

7.10.2026

If Skadeforsikring NUF

Motorvogn

Sovnet bak rattet – regress for oppreisningskrav etter en bilulykke – bal. § 12, skl. § 5-2.

Klager var involvert i en bilulykke, ved at hun kom over i motgående kjørefelt og kolliderte med en møtende bil. Ulykken medførte skader på begge bilene, samt personskader på to personer i den møtende bilen. Foretaket dekket et oppreisningskrav på kr 50 000 fra de to personene under klagers ansvarsforsikring, og krevde regress fra klager for hele beløpet. Foretaket anførte at klager hadde forårsaket ulykken ved grov uaktsomhet, ettersom hun hadde sovnet bak rattet. Klager bestred ikke at hun hadde sovnet, men anførte at hun ikke fikk noe forvarsel og ikke kunne ha gjort noe for å unngå at det skjedde. Nemnda kom til at det fremsto som mest sannsynlig at klager hadde fått enkelte forvarsler som tilsa at kjøringen ikke burde ha funnet sted, eller at hun burde ha tatt hyppigere pauser, og at videre kjøring i en slik situasjon måtte regne som grovt uaktsomt. Nemnda kom derfor til at foretaket kunne kreve regress, og at det ikke var grunnlag for lemping av kravet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 50 000

Saksfremstilling

Saken gjaldt krav om regress fra foretaket for utbetalt oppreisningserstatning, herunder om klager har opptrådt grovt uaktsomt, jf. bal. § 12.

Klager kom som fører av bil over i motsatt kjørefelt og kolliderte med en møtende bil. Ulykken medførte materielle skader på begge bilene, samt personskader på to personer i den møtende bilen. Klager var alene i bilen, og det var ingen vitner til selve ulykken. Politiet kom til stedet etter ulykken og opprettet sak. Det ble ikke funnet bremsespor på stedet eller noen åpenbar forklaring på hvorfor klager hadde kommet over i motgående kjørefelt.

En politibetjent hadde en samtale med klager på sykehuset senere samme dag. Rapporten anga følgende:

Vi kom i kontakt med mistenkte som da lå i en sykeseng på akuttmottaket. I følge sykepleier og henne selv fremsto hun uskadd. Hun fortalte at mann og barn hadde reist fra hytta før henne og hun starta å kjøre kort tid etter de. Hun sa hun har vært sliten i de siste og at hun ikke husker hva som skjedde rett før ulykken. Hun tror hun har sovnet, men hun er usikker på dette. Mistenkte sier at det må være hun som har skylden, det er i alle fall slik det virker som.

Sykehusnotat på saken hadde følgende omtale:

Kjørt inn i en annen bil på veien. Air bag og belte utløst. Hastighet på 80 km/t. Forteller at hun har følt seg noe medtatt før hendelsen, gikk ut av bilen. Ingen bevissthetstap, husker hele hendelsen. Fremstår forøvrig hemodynamisk stabil og orientert for alle modaliteter.

Klager forklarte i avhør bl.a. at:

Siktede forklarer at hun hadde vært på hytten. Den lørdagen reiste mannen og datteren til siktede litt tidligere. Siktede skulle bli værende igjen og vaske litt og ta med resten av bagasjen. Siktede kjørte sin egen bil den dagen.

Natten før hadde siktede sovet godt. Hun la seg rundt klokken 22:00. Hun våknet rundt klokken 06:00 den morgenen. På dagen slappet de av og spiste før siktede reiste fra hytten rundt klokken 12:45-13:00. [...] Siktede tok en liten stopp i [D]. På det tidspunktet hadde siktede kjørt i ca. 90 minutter. Fra [D] hadde siktede ca. igjen én time å kjøre.

På vei til [...] vet siktede at hun kom over i feil kjørebane. Hun husker ikke selve hendelsen. Hun husker ikke at hun møtte den andre bilen. Det eneste hun husker er 'smellet'. [...] Noe mer enn dette husker ikke siktede. Hun følte seg bra på det tidspunktet, men hun klarer ikke å huske detaljert hva som skjedde. Hun har ingen forklaring på hvorfor dette skjedde. Siktede er til vanlig påpasselig på å ikke kjøre for fort. Hun har hatt førerkort siden hun var 18 år, og har kjørt skadefritt siden da. Hun hadde ikke drukket alkohol den dagen. Siktede drikker aldri alkohol.

[...]

Siktede opplevde hendelsen som psykisk tung. Hun klarer ikke å forstå hva hun kunne ha gjort annerledes. Hun opplever det som skjedde som en ulykke. Til vanlig så opplever hun at hun er sprek og i god form.

Grunnen til at siktede stoppet i [D] var at det er en rutine de har. Hun følte seg ikke trøtt, men de pleier å ta en stopp i [D] for å strekke på kroppen.

Siktede er villig til å skrive under på fritak fra taushetsplikt slik at politiet kan få tilgang til hennes helseopplysninger. Hun har lest journalen sin på HelseNorge. Der står det at hun husker hendelsen, men det stemmer ikke. Det står også noe lignende som at 'hun har følt seg medtatt i forkant av hendelsen', men det stemmer heller ikke. Det kan være at siktede sa det der og da, men det stemmer ikke. Det er ikke riktig dersom dette skal bli brukt mot siktede.

Klager ble ilagt et forelegg for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3. Hun vedtok ikke forelegget. Førerkortbeslaget ble opphevet og hun fikk tilbake førerkortet 17.12.24.

Saken ble deretter liggende hos politiet, frem til den ble henlagt på grunn av bevisets stilling et drøyt år etter ulykken. Henleggelsen ble påklaget, men på grunn av sen saksbehandlingstid hos politiet fikk ikke statsadvokaten vurdert klagen før omgjøringsfristen var utløpt. Henleggelsen ble dermed rettskraftig.

Foretaket varslet først om at det vurderte muligheten for at klager hadde forårsaket ulykken ved grov uaktsomhet, ved å ha sovnet bak rattet, og at dette kunne føre til krav om regress, jf. bal. § 12 og skl. § 4-3, jf. § 4-2. Foretaket varslet deretter om mulig avkortning i et eventuelt erstatningskrav.

Klager ga en utdypende forklaring til foretaket, men foretaket opprettholdt sin vurdering. Foretaket informerte senere klager om at motparten hadde krevd oppreisningserstatning for samlet kr 50 000, som kunne bli krevd tilbake fra klager. Foretaket ba om eventuelle innsigelser innen 14 dager.

Klager ba om at foretaket avventet videre behandling til politiet og evt. rettsapparatet hadde behandlet saken ferdig.

Foretaket gjentok at det ville utbetale oppreisningserstatningen til motparten og kreve regress fra klager. Klager skal ha kommet med innsigelser til dette, men foretaket informerte senere om at erstatningen var utbetalt og at det krevde regress fra klager.

Klager klaget på foretakets avgjørelse, men kundeombudet opprettholdt avgjørelsen.

Klager avviser foretakets regresskrav og bestriker at hun har opptrådt grovt uaktsomt. Uansett er regresskravet satt for høyt. Klager var ikke var sliten eller trøtt før bilturen, og hun tok bare en pause fordi dette var noe hun pleide å gjøre. Klager fikk ingen forvarsler før ulykken på at hun kom

til å sovne og har ingen forklaring på hvorfor det skjedde. Klager husker ikke noe fra tiden straks før ulykken og antar derfor at hun sovnet. Klager har ingen annen forklaring, men ser ikke hva hun kunne ha gjort annerledes. Klager bestrider at det kan legges vekt på hennes uttalelser rett etter ulykken. Hun var i sjokkmodus og mener uttalelsen er misforstått. Klager bestrider også det som står i legejournalen om at hun skal ha følt seg noe medtatt før ulykken. Medtatt er ikke et ord hun bruker. Bevisene må sees i sammenheng med klagers tilstand da uttalelsene ble gitt. Klager gjennomførte en kreftoperasjon ca. seks mnd. før ulykken fant sted. Det hadde ikke vært nødvendig med cellegift eller annen form for behandling etter operasjonen. Når våren kom var hun tilbake i normal form, og ulykken skjedde flere måneder etter det.

Foretaket anfører at klager har forårsaket ulykken ved grov uaktsomhet, og at det derfor er grunnlag for å kreve regress. I forklaringene klager ga til politiet og sykehuset like etter ulykken, fremgår det at hun følte seg sliten og/eller medtatt i tiden før ulykken. Det er de mest tidsnære bevisene som må tillegges størst vekt ved motstrid. Forklaringene klager har gitt i ettertid må derfor tillegges begrenset vekt. Det må derfor legges til grunn at klager følte seg sliten eller medtatt i forbindelse med kjøreturen, slik at hun enten ikke burde ha kjørt eller tatt hyppigere pauser. Klager har opptrådt grovt uaktsomt ved å sovne, og det er dermed grunnlag for å kreve regress. Det foreligger ingen spesielle forhold som medfører at klager ikke har opptrådt grovt uaktsomt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan kreve regress fra klager for utbetalt oppreisningserstatning, herunder om klager har opptrådt grovt uaktsomt, jf. bal. § 12.

Bal. § 12 angir:

§ 12 (attsøkjingsrett for trygdaren)

Den summen som ein trygdar lyt reide ut for ei trygda motorvogn etter lova her, kan han krevje att hjå den som eig eller bruker vogna eller var med i henne og som

a. gjorde skaden med vilje eller i grov aktløyse [...]

Etter bestemmelsen kan foretaket kreve regress fra klager for den utbetalte erstatningen, så fremt klager har forårsaket skaden ved grov uaktsomhet.

Det følger av Rt. 1989 s. 1389, jf. også Rt-1995-486 på side 494, Rt-2004-499 avsnitt 32 og HR-2017-1977-A avsnitt 44-45 at en handling er grov uaktsom når det foreligger «markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet».

Momentene i aktsomhetsvurderingen er de samme som ved vanlig uaktsomhet, men det kreves større grad av klanderverdighet, jf. Rt-2004-1942 avsnitt 33 til 38 og HR-2017-1977-A avsnitt 45. Relevante momenter er brudd på regler, risikoen for skade, om risikoen var synbar for sikrede og hvilke handlingsalternativer sikrede hadde.

Det er foretaket som må sannsynliggjøre at det forelå grov uaktsomhet. Det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A (se særlig avsnitt 33). Tidsnære beskrivelser har særlig vekt i bevisvurderingen, jf. Rt-1998-1565. Se også FinKN 2025-654 og 2020-750.

Ulykken skjedde på en relativt oversiktlig vegstrekning med en slak sving, og med gode kjøreforhold. Det var ikke en situasjon som krevde særlig aktpågivenhet. Klager kjørte etter det opplyste innenfor fartsgrensen.

Nemnda forstår situasjonen slik at ulykken skjedde fordi klager kom over i motgående kjørefelt. Det er uklart hvorfor dette skjedde, men klager har selv opplyst at hun antar at hun sovnet. Etter en samlet vurdering av bevisene i saken finner nemnda det mest sannsynlig at klager sovnet, og at det var derfor hun kom over i motgående kjørefelt. Det er ikke fremlagt noen alternativ forklaring på at klager kom over i gal kjørebane.

Det følger av langvarig praksis fra domstolene og nemnda at å sovne bak rattet som regel er å anse som grovt uaktsomt, jf. bl.a. FinKN 2020-750, 2020-10, 2017-377, 2015-368, 2011-080 og FKN 2010-49. Se også LE-2017-130542. Samtidig følger det av rettspraksis at det alltid må foretas en konkret vurdering i den enkelte saken. I LG-2024-42314 uttales:

Lagmannsretten legg til grunn, som Høgsterett gjorde i Rt-1996-853, at det normalt er aktaust å sovna bak rattet. Aktløysevurderinga i slike saker vil gjerne handla om i kva grad det har vore førevarsel og eller omstende som tilseier at køyringa ikkje burde skjedd. Det er ei konkret aktløysevurdering som må gjerast, og rettspraksis i desse sakene er ikkje eintydig. Det finst døme på domfelling der tiltalte ikkje hugsar at han har vore trøyt, jf. LF-2021-6336 og LB-2016-116799, og det finst saker der tiltalte har sovna plutsleg utan at retten har funne at han kan klandrast for dette, jf. LG-2001-933, LB-2004-27440, LG-2005-54631 og LF-2021-33917

Rettspraksis er noe sprikende i disse sakene, men det sentrale vurderingstemaet er om bilføreren kan klandres for å ha sovnet bak rattet, herunder om det var noen forvarsel eller omstendigheter, som tilsier at kjøringen ikke burde ha skjedd.

De nevnte dommene gjelder i all hovedsak straffesaker hvor beviskravet er langt strengere enn det som gjelder i forsikringsretten. I en straffesak må straffeskyld bevises ut over enhver rimelig og fornuftig tvil, og spørsmålet er om tiltaltes forklaring helt kan utelukkes. I denne saken, hvor spørsmålet er om foretaket kan kreve regress fordi klager har opptrådt grovt uaktsomt, er imidlertid beviskravet alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. over. Det skal altså mindre til for å bevise grov uaktsomhet i en slik sak.

De mest tidsnære bevisene i denne saken, er rapporten fra samtalen klager hadde med en politibetjent på sykehuset og sykehusnotatet. Rapporten fra samtalen med politibetjenten angir at klager forklarte at hun hadde vært sliten i det siste, og i sykehusnotatet er det angitt at klager hadde følt seg medtatt før ulykken. Klager har senere forklart at disse gjengivelsene er feil, og at hun følte deg helt fin før ulykken. Klager anfører også at man må vise varsomhet med å vektlegge disse uttalelsene, bl.a. på grunn av tilstanden hun var i etter ulykken.

Nemnda mener klager ikke har fremlagt tilstrekkelig grunnlag for at nemnda kan se bort fra disse tidsnære bevisene. Nemnda legger normalt tidsnære bevis til grunn med mindre det fremkommer nye forklaringer som kan dokumenteres ved objektive og skriftlige bevis. Det foreligger ikke her.

Slik saken er opplyst mener nemnda det fremstår som mest sannsynlig at klager fikk enkelte forvarsler som tilsier at kjøringen ikke burde ha funnet sted, eller at klager burde ha tatt hyppigere pauser.

Ut fra risikoen for trafikkskader når man sovner bak rattet må videre kjøring i en slik situasjon regne som grovt uaktsomt. Foretaket kan i så fall kreve regress etter bal. § 12.

Klager anfører at regresskravet er for høyt.

Det følger av bal. § 12 tredje ledd siste punktum og skl. § 5-2 at erstatningsansvaret kan lempes når man bl.a. under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, skyldforhold og forholdene ellers, finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Lemping er ment som en snever unntaksbestemmelse og skyldgraden er tillagt vesentlig vekt i nyere rettspraksis, jf. Wilhelmsen/Hagland, Om erstatningsrett, 2017 s. 369 flg. Lemping er særlig

aktuelt der skadevolderen er lite å bebreide. Er skylden derimot grov, vil det være et sterkt argument mot lemping, jf. HR-2025-1792-A avsnitt 62 og HR-2025-2523-A avsnitt 95. Det skal imidlertid noe mindre til for å foreta lemping i saker hvor forsikringsforetaket fremmer regresskrav mot skadevolder, jf. bl.a. HR-2025-2523-A avsnitt 97.

Regresskravet er på kr 50 000, som ikke er høyt sammenlignet med kjøringens skadepotensiale. Klager har ikke fremlagt opplysninger som tilsier at hennes økonomiske bæreevne eller andre forhold, gjør at regresskravet er urimelig. Nemnda kan derfor ikke se noe grunnlag for lemping i dette tilfellet, jf. også FinKN 2019-606.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).